

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
אגף של"ח וידיעת הארץ

עכו לחוף ימים מפגש תרבויות בעכו

"דו קיום ושלוש יישמרו לעד
בני הגר ושרה בני חלום אחד"

(מתוך השיר "שניים לעכו", ישראל דיין)

מבט אל עכו: משה אליאס, מתוך [ויקישתוף](#)

[היש"מ](#) מותאם לסדנת "מפגש תרבויות בארץ ישראל"

מאת: יובל בירס

עריכה: רונית בין

עריכה לשונית: אפרת חבה

עיבוד: אלי שיש

תשע"ה, 2015

רח' הנביאים 30, בניין ארלדן ירושלים, 91911, טל': 02-5603190/1, פקס': 02-5602054
אגף של"ח וידה"א – inbalba@education.gov

קובץ זה מכיל קישורים גם לאתרים חיצוניים שאינם אתרי משרד החינוך.
תוכן אתרים אלו, לרבות הפרסומות הכלולות בו, הינו באחריות בעלי האתרים ואינו באחריות משרד החינוך.

עכו לחוף ימים מפגש תרבויות בעכו

”דו קיום ושלוש יישמרו לעד

בני הגר ושרה בני חלום אחד”

(מתוך השיר ”שניים לעכו”, ישראל דיין)

עכו – עיר שהחיים בה מתקיימים כבר מעל ל-4,000 שנים – נמצאת בנחלת שבט אשר, שלא נכבשה מיד עם התנחלות השבטים בארץ: **”אֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁ אֶת יוֹשְׁבֵי עֶכוֹ וְאֶת יוֹשְׁבֵי צִידוֹן”** (שופטים א. לא). בשל מיקומה הגיאוגרפי ובשל היותה עיר נמל, הייתה עכו יעד לכיבושים במהלך כל התקופות, ומאורעות רבים שהתרחשו בארץ ישראל בכל התקופות ההיסטוריות השפיעו על העיר ועל תושביה. כתוצאה מכך תחלופת האוכלוסייה בה היא ממאפייניה ההיסטוריים.

ארבע דתות מצאו בה משכן והטביעו בה חותמן: בתי כנסת של היהודים, כנסיות מפוארות בשכונות הנוצרים, מסגדים עצומים של מוסלמים וגן הקבר של בהאא אוללה, מייסד דת הבהאיים. נוסעים רבים פקדו אותה, בהם יהודים, צליינים נוצרים ומוסלמים, חוקרי טבע, ציירים ועוד. פעמיים בתולדותיה, הייתה עכו העיר המרכזית של ארץ ישראל כולה ובעלת חשיבות בינלאומית: במאה ה-13, אז הייתה עכו **בירת ממלכת ירושלים הצלבנית**; ובמאה ה-18, תחת שלטונו של ג'וזאר פחה.

בעכו משתלבים יחד עברה המפואר והמיוחד של העיר עם ההווה הססגוני. בשנת 2001, הכריז ארגון אונסק"ו על העיר **כאתר מורשת עולמית**.

מסלול היש"מ עובר בחלקיה השונים של עכו, ועיקרו בעיר העתיקה. הוא חושף את אוצרותיה כעיר רב-תרבותית ומעורבת בעבר ובהווה, וכן את הקשיים שמציבים החיים המשותפים בעיר בפני תושביה.

חבל ארץ: מישור החוף הצפוני

משך היש"מ: כ-6 שעות (ללא נסיעה).

אורך מסלול ההליכה: כ-2.5 ק"מ.

מפה: מפת העיר עכו.

נקודת התחלה: גן זיכרון לחללי צה"ל, בין רחוב בן-עמי לרחוב פנקס.

נקודת סיום: בחניית המגדלור, ברחוב ההגנה.

עונה מומלצת: כל השנה, מתאים כיש"מ חורף עירוני.

מגבלות: רצוי להימנע מהגעה לעיר בחגים מוסלמים (עיד אל-אדחה ועיד אל-פיטר) – העיר עמוסה אז במטיילים.

דגשי בטיחות: נוהל חציית כבישים. בשוק יש ללכת רק בציר הראשי, שמתחת לסככה הלבנה, אין לפנות בסמטות.

הליכה בזוגות או בקבוצות בלבד, הגעה לנקודת האיסוף בשעה שנקבעה.

דרגת קושי: קל, אינו בר-נגישות .

אתרים בתשלום: **בית הכנסת "אור תורה"** – יש לתת תרומה, טל': 050-6822781.

מסגד אל-ג'אזר, טל': 04-9913039.

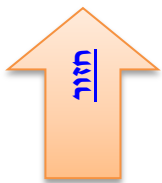
מה ביש"מ

1. תיאור מסלול
2. מפות היש"מ
3. תיאור האתרים שבמסלול
4. מהלך הפעילות ביש"מ
5. המחשות ואמצעי עזר לניהול היש"מ
 - מפגש תרבויות בעכו (1) – משימות לתלמידים
 - מפגש תרבויות בעכו (2) – תשובות למורה
 - מירזה חוסיין עלי – הבאא אוללה (3) – תמונה
 - מסעו של הבאא אוללה (4) – מפה
 - ציר זמן היסטורי בעכו (5)
 - ציר זמן היסטורי של ארץ ישראל (6)
 - מפות: מפרץ חיפה ואגן הים התיכון (7)
 - ציר זמן היסטורי בעכו (8) – תשובות למורה
 - אי הזבובים – בתו של המלך שלמה והעני (9) – אגדה
 - משחקים ונהנים (10)
 - הרכב את המסגד (11)
 - הרכב את המסגד (12) – תשובות למורה
 - מעגל של"ח (13)
 - מהו מעגל של"ח
6. תנ"ך: שופטים א, לא
7. ביבליוגרפיה מומלצת
8. קישורים אינטרנטיים נוספים

תיאור המסלול

מסלול הישי"מ מתחיל בביקור **בגן הבהאיים (1)**, ליד קיבוץ שמרת. משם ניסע למרכז העיר עכו, אל **גן הבנים (2)**. מהפינה הדרומית-מערבית של הגן, נפנה דרומה, נחצה את הצומת (בית המשפט החדש מימיננו) ובפנייה הבאה נפנה מזרחה (שמאלה) לרחוב קפלן, **לבית כנסת "אור תורה" (3)**. נחזור לפנייה ונמשיך בדרך יהושפט בכיוון דרום. ליד בית הספר לקציני ים, נפנה עם הכביש עד **לחוף הסוסיים, לחומות ולשער היבשה (4)** – ודרכו ניכנס אל עכו העתיקה. בפנייה הראשונה נפנה מזרחה (ימינה), ונעלה בגרם המדרגות **לחומה המזרחית (5)**. מהחומה נצפה אל המראה המרהיב של קו הרקיע של עכו העתיקה. נרד מהחומה ונמשיך בכיוון מערב, נחצה את הכביש ליד האכסניה החדשה, נלך במדרחוב עד **למסגד אל-ג'אזר המפואר (6)**. משם נצא שוב למדרחוב ונפנה דרומה (ימינה). נלך על המדרכה. הרחוב פונה מזרחה (שמאלה), ובפנייה שלאחר מכן נפנה דרומה (ימינה), אל **השוק (7)** הססגוני של עכו. נחצה את השוק בצירו המרכזי, ובסופו נפנה מזרחה (שמאלה). בפנייה הבאה ניכנס לרחבת **הכנסייה הפרנציסקאנית (8)** דרך שער של ח'אן עתיק. נצא מהח'אן העתיק, מרחבת הכנסייה הפרנציסקאנית, ונמשיך דרומה עד **לנמל (9)**, המשמש היום כמרינה וכמעגן דיג. נצא מהנמל אל חניית הנמל ונפנה שמאלה אל **ח'אן אל-עומדאן (10)**, שאליו נכנסים מצדו הדרומי-מערבי.

ביציאה מהח'אן נפנה שמאלה, נעבור על פני שירותים ציבוריים, לאחריהם הסמטה פונה מערבה (ימינה), ולאחר כ-50 מטר ניכנס בשער דרומה (שמאלה), אל **טיילת החומות (11)**. ממערב לנו (מימיננו) מסעדה; וממול, בים, שרידי החומה והנמל הצלבניים.

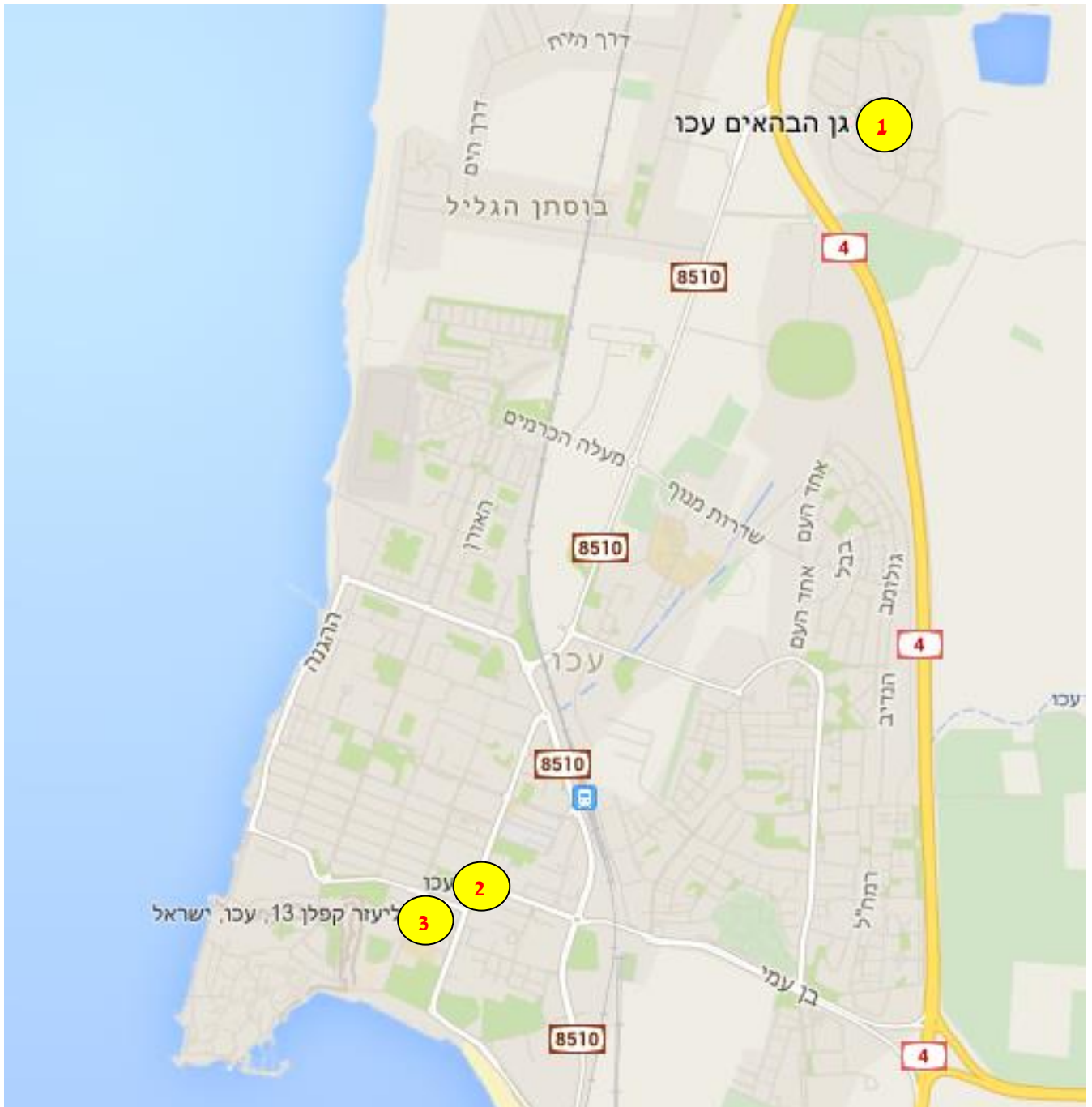

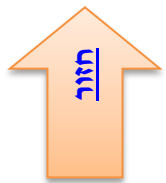
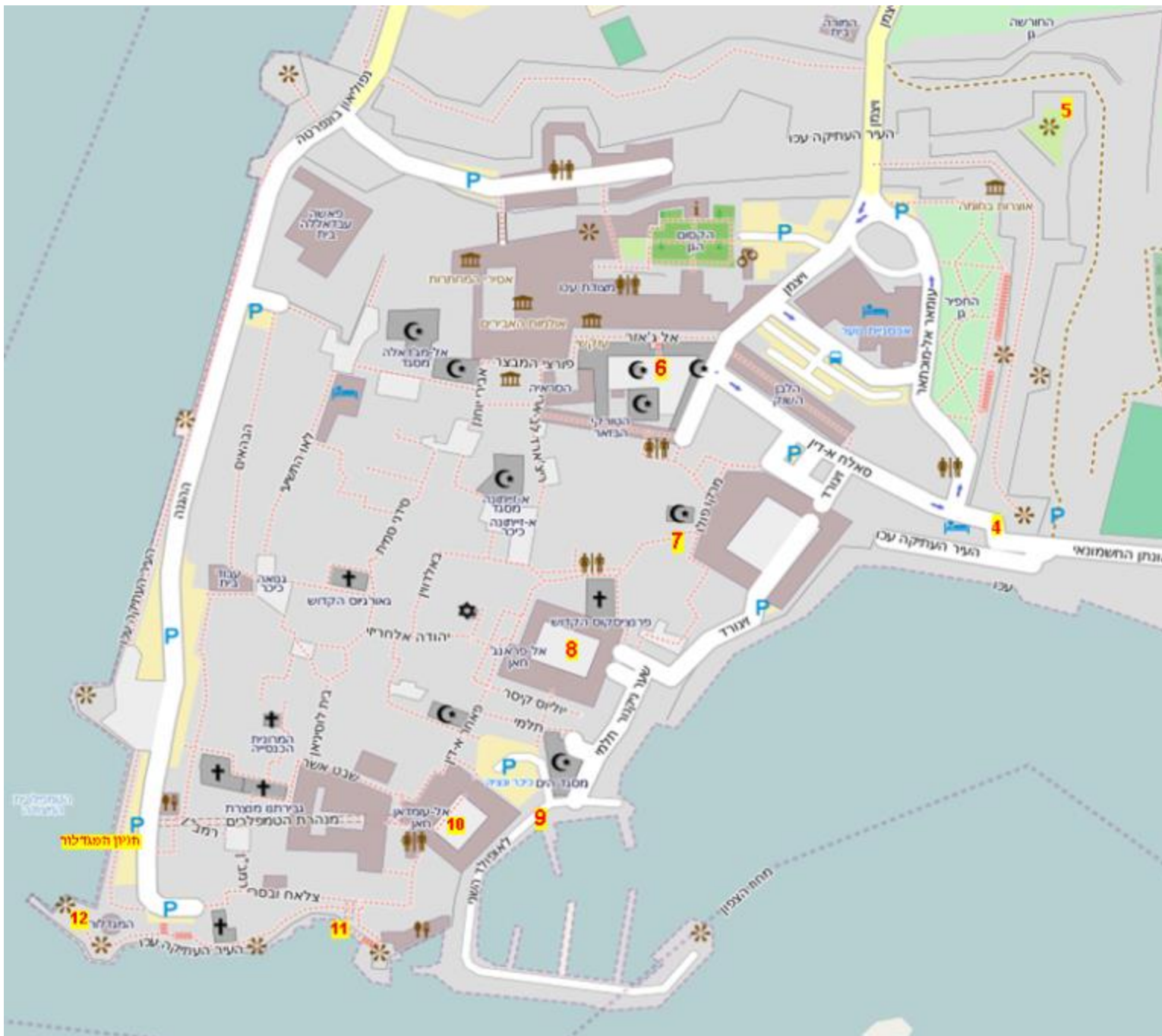
מפות היש"מ

אתרים 3-1 – מחוץ לחומות העיר העתיקה

אתרים 12-4 – בתוך העיר העתיקה

מתוך: מפות גוגל

תיאור האתרים שבמסלול

גן הבהאיים (1), צפונית לעכו (בצומת בוסתן הגליל לפנות מזרחה)

עכו היא מרכז עולמי לבני האמונה הבהאית והיא העיר הקדושה להם ביותר. מירזה חוסיין עלי, **הבהאא אוללה** ("זוהר האלי") היה נביא, **מייסד הדת הבהאית**. עקב פעילותו הדתית, הסולטן הטורקי גירש אותו מפרס ושלח אותו למקומות שונים ברחבי האימפריה. בשנת 1868, הסולטן היגלה את חוסיין עלי לעכו, שם הוא הושב במצודה למשך שנתיים. בשנת 1870, הוא שוחרר, וקבע את מושבו בעיר עד למותו בשנת 1892. בעיר אתרים מספר הקדושים לדת הבהאית, החשוב שבהם הוא אל-באהגיה, אחוזת מגוריו האחרונה של הבהאא אוללה ומקום קברו. מסביב לאחוזה גני באהג'י.

בית הכנסת "אור תורה" (3), רחוב קפלן 13 (ליד בית המשפט החדש)

בית הכנסת הוקם ב-1955 עבור העדה התוניסאית בעכו. בית הכנסת בנוי שלוש קומות: קומת הכניסה – שבה אולם המשמש לתפילה בימי חול; קומה ראשונה – שבה אולם התפילה המרכזי, שבו מתפללים בימי שבת וחג; קומה שנייה – שבה עזרת הנשים.

בית הכנסת מחופה, כמעט כולו (תקרות, קירות ורצפה), בפסיפסים, החלונות עשויים ויטראז' איורים, המתארים סיפורים מהתנ"ך, אירועים מההיסטוריה היהודית לאורך הדורות – כולל מתקופת השואה ולאחר הקמת מדינת ישראל, את החי והצומח במקרא ובארץ ישראל, מפות ומטבעות מתקופות שונות.

חוף הסוסים (4), מאחורי החומה שמגנה על שער העיר

ליד חוף הסוסים נמצא **שער היבשה**. שער זה הוא אחד משני שערים שהיו בחומת עכו בימי הטורקים: שער הים, ליד הנמל, ושער היבשה. עד שנת 1910, היה שער זה היחיד בחומה ביבשה. מעל השער יש כתובת. כתובת זו נקבעה בשער בשנת 1163 להיג'רה (1750-1751), והיא מתייחסת לתחילת תקופת שלטונו של **דאהר אל-עומר**. מחוץ לשער, ממזרח לו, נמצאת הכניסה לחפיר המזרחי.

החומה המזרחית (5), בצמוד לרחוב עומר אל-מוכתר, אל גן החפיר

צורתן של החומות היא כשל מחומש. בצד הפונה אל היבשה כללו החומות שלושה קווים מקבילים: החומות על ביצוריהן ומגדליהן, **החפירים**, מוצבים בולטים ועוד. אחד החלקים השתמר כמעט בשלמותו, בעוד ששני האחרים נהרסו כמעט לחלוטין. צד החומה הפונה אל הים הוא, ברובו, החומה המקורית – שאותה בנה דאהר אל-עומר ואשר חוזקה על-ידי **אל-ג'זאר**. צד החומה הפונה ליבשה שנשמר הוא ברובו מהחומה שהקים אל-ג'זאר, ועל כן הוא קרוי על שמו. חומת היבשה השתמרה לכל אורכה, וכן השתמר החפיר החיצוני המקביל לה. באזור שמהפינה הצפונית-מזרחית של החומה לכיוון צפון-מזרח והחוצה, התרחש הקרב של נפוליון ב-1799. נפוליון לא הצליח לכבוש את עכו. התותחים

שעל החומות הם תותחים טורקיים, ולא מימי נפוליון. תותחים אלו נמצאו בסביבה והוצבו על החומות. טווח הירי שלהם הוא 200 מטר.

חומת העיר הפונה אל הים נקטעה בכמה מקומות: ליד **ח'אן א-שוורדה** ("ח'אן הסוחרים"), ליד נמל עכו במזרח, ובמקום שבו נצבה **מצודת ההוספיטלים** במערב. העלייה לחומה המזרחית בשני גרמי מדרגות מפוארים, שבמרכזם שתי עמדות שמירה.

מסגד אל-ג'אזר (6), רחוב אל-ג'אזר

מסגד אל-ג'אזר נבנה ב-1781, בזמן שלטונו של אחמד ג'אזר פחה, על מנת להדגיש את שלטונו ואת מעמדה של עכו בירתו. המסגד נבנה בסגנונם של המסגדים המפוארים באיסטנבול. ברחבת המסגד גן מטופח ובו דקלים, שעון שמש וסביל מפואר לרחוץ ולהיטהר לפני התפילה, בחצר היו מבני דת, ומתחת למסגד ולחצר היה מאגר מים גדול.

שוק (7), במתחם הרחובות מארקו פולו, בנימין מטודלה ופחר א-דין.

השוק ססגוני והומה אדם – תיירים לצד שחקני ששיבש, בתי קפה לצד דוכנים רבים של דגים ושל מיני מתיקה מזרחיים, פרפומריות וחנויות תבלינים. רחוב השוק הוא הנתיב הראשי בעיר העתיקה, והוא חוצה אותה מצפון לדרום. בתקופה הצלבנית, הוביל רחוב זה, שנקרא נתיב השוק או דרך המלך (Via Regis), משער ההוספיטלים בצפון ועד אזור הנמל.

עוד על השוק בעכו בקישור זה.

חצר הכנסייה הפרנציסקאנית (8)

הכנסייה הפרנציסקאנית, הבולטת בצריח האדום שלה, הוקמה ב-1869 על שרידי כנסייה קדומה. חשיבותה של עכו לפרנציסקאנים נובעת מאמונתם כי **פרנציסקוס מאסזי**, מייסד מסדרם, ביקר בה בשנים 1219-1220. כנסייה זו הוקדשה לו. כיום, פעול במקום **בית ספר**.

נמל (9)

נמל עכו, השוכן מדרום לעיר העתיקה, בנוי על שרידי נמל עתיק – שרובו מהתקופה הצלבנית, אך קיומו נמשך יותר מאלפיים שנה. סביר להניח כי נמלה הראשון של העיר היה ממוקם בשפכו של נחל נעמן, מדרום לתל עכו. הנמל במיקומו הנוכחי מוזכר החל מהמאה ה-6 לפנה"ס. הנמל היה מרכיב מרכזי בהתפתחותה של עכו בתקופות שונות, והיה שער הכניסה המרכזי לארץ ישראל בתקופה הצלבנית. היום הוא משמש כמעגן לסירות דיג וכאתר תיירות.

ח'אן אל-עומדן (10)

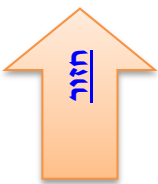
הח'אן הוקם ב-1784, בתקופת שלטונו של אחמד אל-גי'זאר, זהו הח'אן הגדול והמפואר מבין ארבעת הח'אנים הנמצאים בעכו. בזכות קרבתו של הח'אן לנמל עכו הוא נהיה למרכז מסחר חשוב. שמו של הח'אן ניתן לו בשל עמודי הגרניט הרבים שבקומתו התחתונה, שאותם שדד אל-גי'זאר פחה מקיסריה והביאם לעכו. בח'אן שתי קומות של חדרים, מחסנים ורחבה גדולה שבמרכזה רהט. הפעילות המסחרית נעשתה בקומת הקרקע, ובקומה השנייה פעל בית ההארכה. בשנת 1906, הוקם מעל הח'אן מגדל שעון מפואר, לכבוד הסולטן עבדול חמיד השני, ובו ארבעה שעונים. השעונים שופצו, והיום בכל אחד מהם מצוינות השעות בשפה אחרת (הרחבה נוספת: ח'אן העמודים).

טיילת החומות (11), החומה הדרומית

הטיילת עוברת לאורך החומות המקיפות את העיר העתיקה. החומות נבנו בתקופה העות'מאנית, ועמדו בפני המצור של נפוליון בשנת 1799. את **החומה הדרומית** בנה **סולימן פשה**, שכן בתקופה שהצלבנים שלטו בעכו, סברו שהים הוא מחסום ביטחוני מספק, ולא בנו חומה בדרומה של העיר. **"הנמל הפיזאני"** הוא מפרצון מסולע הנמצא בקטע המזרחי של חומת הים הדרומית של עכו. על-אף שמו של המקום, נראה שלא היה בו נמל, שכן מי הים בו רדודים, זרועים שרטונים ושרידים משובר גלים שהיה במקום בעת העתיקה, והוא חשוף לרוחות דרומיות ודרומיות-מערביות. עם זאת, ייתכן כי הנמל הפיזאני שימש לסירות קטנות אשר הובילו סחורה ונוסעים מאוניות שעגנו בלב ים, וחסכו בכך את תשלום דמי העגינה בנמל עצמו. המקום נקרא על שם הרובע הפיזאני הצלבני שבו הוא שוכן.

מגדלור (12), ניצב בפינה הדרומית-מערבית של חומת העיר

בעבר, עמד מגדלור מצוין ב"אי הזבובים" – אזור הנמל הצלבני. את המגדלור הישן בנו הצלבנים על יסודות של מגדלור קדום מהתקופה הפיניקית. כנראה, נקשרה אל המגדלור שרשרת ברזל גדולה ובה חסמו את הכניסה לנמל בעתות מלחמה. בתקופה המוסלמית, שימש מבנה המגדלור כמסגד. במקום היו שרידי מקדש, שבטעות זוהה כמקדש של "בעל זבוב" – האל של עקרון בתקופת הנביאים. מכאן שם המקום, "אי הזבובים". מיקום המגדלור בבורג'י-סנג'יק נקבע כבר בשנת 1864. את המגדלור הנוכחי עליו הציבה חברה צרפתית, לפי זיכיון טורקי, בשנת 1912.

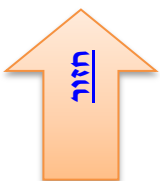

מהלך הפעילות ביש"מ

סדר	מיקום הפעילות	נושא הפעילות	תיאור הפעילות	דגשים מיוחדים	הערות	זמן	ציוד מיוחד
1	גן הבהאיים (1)	הצגת נושא היש"מ הגן מייצג את דת הבהאיים	מה מצפה לנו היום – קישור היש"מ לסדנה והצגת המסלול הסבר על הדת הבהאית ועל הקשר שלה לעכו מפגש תרבויות בעכו (1) – משימות לתלמידים	ייחודיותה של עכו כעיר רב-תרבותית בעבר ובהווה כללי התנהגות בגן: הכניסה לגן ללא תיקים, ללא מסטיקים, הליכה בשבילים ובשקט	התלמידים מבצעים את המשימות לאורך היש"מ	30 דק'	מפגש תרבויות בעכו (1) – משימות לתלמידים מפגש תרבויות בעכו – (2) תשובות למורה מירזה עלי חוסיין – הבהאא אוללה (3) – תמונה מסעו של בהאא אוללה (4) – מפה
2	מגן הבהאיים אל גן הזיכרון בעכו	נסיעה				10 דק'	
3	גן זיכרון (לחללי עכו במערכות ישראל) (2)	ארוחת בוקר תולדות עכו	ציר זמן היסטורי בעכו (5)			45 דק'	ציר זמן היסטורי של ארץ ישראל (6) מפות: מפרץ חיפה ואגן הים התיכון (7) ציר זמן היסטורי בעכו (8) – תשובות למורה
4	מגן הזיכרון אל בית הכנסת "אור תורה"	הליכה				5 דק'	
5	בית הכנסת "אור-תורה" (3)	בית כנסת מייצג את הדת היהודית	מאפייני בית הכנסת, יצירות נבחרות מעבודות הפסיפס	על הבנים להיכנס בכיסוי ראש, על הבנות להיכנס בלבוש צנוע. יש להשאיר תרומה לבית הכנסת.		40 דק'	
6	מבית הכנסת לחוף הסוסים	הליכה			הליכה דרך רחוב יהושפט לכיוון דרום	10 דק'	
7	חוף הסוסים ושער העיר (4)	אגדה משחק	אגדה על אי הזבובים: "שלמה המלך והעני" משחקים ונהנים (10)	משחק בחוף (תלוי בזמן) -תפסוני -הקפצת אבנים על המים	פעילות משצי"ם	15 דק'	אי הזבובים – בתו של המלך שלמה והעני (9) – אגדה
8	מבנה השער וחשיבותו	מבנה השער וחשיבותו	שער הכניסה לעיר כמאפשר מפגש תרבויות	הסבר מתחת לקורת העץ	שימו לב: יש תנועה של כלי רכב בשער	10 דק'	
9	משער העיר אל החומה המזרחית	הליכה				3 דק'	
10	החומה המזרחית (5)	תצפית	תצפית על העיר העתיקה ועל מבניה, זיהוי התותחים	לכיוון צפון- מערב: כלא עכו (המצודה) ועליו דגל ישראל;		15 דק'	

			ממערב מסגד אל ג'אזר (כיפה ירוקה), לכיוון דרום- מערב : מבנה שעליו חרוט בורדו-אדמדם – הכנסייה, מגדל השעון של ח'יאן אל-עומדן ועליה דגל ישראל.	שעל החומה החומה והחפיר וחשיבותם בזמן התקפה		
	5 דק'			הליכה	מהחומה המזרחית אל מסגד אל-ג'אזר	11
הרכב את המסגד (12) – תשובות למורה	30 דק'	התייחסות גם לשעון השמש, לקברים שבחצר, לברכת המים	אין להיכנס למסגד בזמן תפילה, יש להיכנס למסגד ללא נעליים	הרכב את המסגד (11)	המסגד מייצג את הדת המוסלמית	12
	5 דק'			הליכה	ממסגד אל-ג'אזר אל השוק	13
	45 דק'		כללי בטיחות ראו בסעיף "דגשי בטיחות" *יש לקבוע נקודת כינוס ושעת כינוס. *יש לוודא שברשות המורה מספרי טלפון של התלמידים ושברשות התלמידים מספר הטלפון של המורה.	סקר שוק, בתוך: מפגש תרבויות בעכו (1) – משימות לתלמידים	מפגש תרבויות שוק (7)	14
	2 דק'			הליכה	מהשוק אל הכנסייה הפרנציסקאנית	15
תמונת נזירים פרנציסקאנים	5 דק'	אין להיכנס לכנסייה, היא בשטח בית ספר		מסדר הפרנציסקאנים , אפשר לראות רק את מגדל הפעמונים שואת הצלב שבראשו	הכנסייה מייצגת את הדת הנוצרית	16
	2 דק'			הליכה	מהכנסייה הפרנציסקאנית אל הנמל	17
	10 דק'			מיקום הנמל, השער לארץ ישראל ומקום מפגש תרבותי	השער לארץ ישראל ומקום מפגש תרבותי	18
	5 דק'			הליכה	מהנמל אל ח'יאן אל-עומדן	19
	10 דק'	מומלץ לתת משימה: להציג מפגש של סוחרים או של חקלאים כפריים מהגליל עם	לפני הכניסה לח'יאן, יש כניסה למנהרת הטמפלרים (אם לא נכנסים למנהרת הטמפלרים, רצוי	מיקומו של הח'יאן, מהו ח'יאן , מבנה הח'יאן	מהו ח'יאן	20

		סוחרים שבאו מארצות שונות, כביטוי למפגש תרבויות	לציין בכמה מילים מי היו הטמפלרים ומה עשו בעכו, כדוגמה לקבוצה נוספת שהייתה נוכחת בעכו)			
	3 דק'				הליכה	מח'אן אל-עומדן אל טיילת החומות (החומה הדרומית)
	15 דק'	הליכה הפגתית אגב תצפיות לעבר מפרץ חיפה ולעבר והכרמל	שרידים עתיקות וחומות בתוך הים, העיר הצלבנית מתחת לאדמה או בתוך הים (כמו אי הזבובים), גם כתוצאה משינוי במפלס פני הים באלף השנים האחרונות	"הנמל הפיזני" – הסבר על הצלבנים	תצפיות	טיילת החומות (החומה הדרומית) (11)
	30 דק'			מעגל שלי"ח (13)	מעגל שלי"ח וסיכום היש"מ	מגדלור בקצה טיילת החומות (12)

המחשות ואמצעי עזר לניהול היש"מ

מפגש תרבויות בעכו (1) - משימות לתלמידים

עכו לחוף ימים

"דו קיום ושלוש יישמרו לעד
בני הגר ושרה בני חלום אחד"

(מתוך השיר "שניים לעכו", ישראל דיין)

מבט אל עכו: משה אליאס, מתוך [ויקישתוף](#)

יש"מ מפגש תרבויות בעכו

שלום תלמידים,

עכו היא עיר המשמרת את עברה המיוחד, וארגון אונסק"ו אף הכריז עליה, בשנת 2001, כאתר מורשת עולמית. תולדותיה מתפרשים על פני יותר מ-4,000 שנים. היום נהלך במסלול המבטא את העבר ואת ההווה של עכו כעיר רב-תרבותית ומעורבת.

עליכם לענות על השאלות ולבצע את המשימות בנושא מפגש תרבויות בעכו

גן הבהאיים

1. מי היו מאמיניה הראשונים של הדת הבהאית? היכן התפתחה הדת?

2. מי קבור בגן זה (בעכו)?

3. מה הקשר שלו לעכו?

4. מה מאפיין את הגנים הבהאיים במיוחד?

5. שערו מדוע השקיעו הבהאיים כל כך הרבה בגניהם?

6. לאחר שהתרשמתם מהאתר, חברו שתי שאלות שהייתם רוצים לשאול על הבהאיים ועל דתם.
א. _____
ב. _____

בית הכנסת התוניסאי "אור תורה"

1. בעזרת הנשים, מתנוססות שש יצירות מפסיפס המזכירות נשים בתנ"ך, מי הן הנשים?

2. בית הכנסת המרכזי לשבתות ולחגים:
א. חלונות בית הכנסת עשויים משכית (ויטראז'). ציין ארבעה חיילות צה"ל המופיעים בחלונות:

- ב. על הקיר שמול ארון הקודש מתנוסס דגם של חומות ירושלים, רשמו את שמות השערים:

- העתיקו את הפסוק שרשום על החומה:

3. ברצפת בית הכנסת מופיעות תמונות של החי ושל הצומח בתנ"ך ובארץ ישראל, רשמו שמות של שלושה עופות המופיעים בתמונות:

- ושל שלושה דגים:

4. לאחר שהתרשמתם מהאתר, חברו שתי שאלות שהייתם רוצים לשאול על בית הכנסת ועל העדה התוניסאית.
א. _____

ב.

העיר העתיקה – השער והחומה

1. למה שימש הקיר הנמצא מול השער?
2. מה מיוחד במבנה השער (לא הדלת) ולמה?
3. כיצד נכנסו לעיר לאחר סגירת השערים?
4. למה שימשה קורת העץ שבמרכז מבנה השער?
5. למה שימשו המבנים שמתחת לחומה בתקופה הטורקית ולאחריה?
6. במה חשיבותו של שער העיר (לפי תשובותיכם לשאלות 4-5)?
7. לדעתכם, במה בא לידי ביטוי המפגש בין תרבויות בשער העיר בעבר?
8. **תצפית מהחומה:** מה אפשר להסיק מהעובדה שקו הרקיע משובץ בסמלי דת ותרבות מגוונים?
9. מה היה ייעודו של החפיר שסביב החומה?

שוק

הסתובבו להנאתכם בשוק ומלאו את המשימות.

- א. עליכם לנוע רק בציר המרכזי של השוק.
 - ב. פנו לאנשים בנימוס והציגו עצמכם (בית ספר, עיר, משימה).
 - ג. אל תשכחו להודות לאנשים שסייעו לכם בתום המשימה.
1. צלמו אנשים (שאלו לרשותם) שלדעתכם מאפיינים את עכו (את התצלום הציגו למורה בסוף הביקור בשוק ובכיתה בשיעור הסיכום).
 2. כתבו את מי צילמתם ומדוע בחרתם בדמויות הללו.
 3. אילו דוכנים וחנויות יש בשוק עכו?
 4. פנו בנימוס אל אחד המוכרים בשוק ושאלו:
 - א. כמה שנים אתה מוכר בשוק?
 - ב. האם מכרת תמיד אותם דברים או שעם הזמן היו שינויים? פרט.
 - ג. ציינו מה הוא מוכר כיום, מה מכר בעבר ומה גרם לשינוי.
 - ג. אילו אנשים אתה פוגש במהלך יום עבודתך כאן?

ד. מה מעניין אותך בעבודתך או מה אתה אוהב בה?

5. במה מתבטא לדעתך מפגש תרבויות בשוק עכו?

ח'אן אל-עומדן

1. מה פירוש המילה ח'אן? איזו מילה בעברית היא מזכירה לכם?

2. תארו את מבנה הח'אן מבפנים:

3. מה מיוחד במגדל השעון?

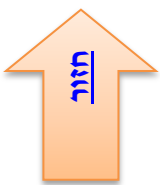
4. במה הח'אן משקף את מפגש התרבויות שהיה כאן בעבר?

הצלבנים

1. מי היו הצלבנים ולשם מה באו לארץ?

2. במה חשיבותה של עכו עבור הצלבנים?

בהצלחה, צוות שלי"ח וידיעת הארץ

מפגש תרבויות בעכו (2) – תשובות למורה

גן הבהאיים

1. מי היו מאמיניה הראשונים של הדת הבהאית? היכן התפתחה הדת? מוסלמים מהזרם השיעי, הדת התפתחה בפרס (אירן של היום).
2. מי קבור בגן זה (בעכו)? מירזה חוסיין עלי, המכונה "באהה אוללה" (זוהר האל).
3. מה הקשר שלו לעכו? הטורקים הגלו אותו לכלא עכו, ובאחרית ימיו גר בעיר ונקבר בסמוך לה.
4. במה מתאפיינים הגנים הבהאיים? אסטטיקה, הרמוניה, הגנים מטופחים מאוד.
5. שערו מדוע השקיעו הבהאיים כל כך הרבה בגניהם? על מנת ליצור אווירה של שקט, של רוגע ושל שלוה, של התכנסות במקום קדוש.

בית הכנסת התוניסאי "אור תורה"

1. בעזרת הנשים, מתנוססות שש יצירות מפסיפס המזכירות נשים בתנ"ך, מי הן הנשים? שרה, רבקה, רחל, לאה, רות, אסתר.
2. בית הכנסת המרכזי לשבתות וחגים:
 - א. חלונות בית הכנסת עשויים משכית (ויטראז'). ציינו חמישה חיילות צה"ל המופיעים בחלונות. לדוגמה: חיל האוויר, שריון, תותחנים, רפואה.
 - ב. על הקיר שמול ארון הקודש מתנוסס דגם של חומות ירושלים, רשמו את שמות השערים: יפו, החדש, שכס, הפרחים, האריות, הרחמים, האשפות, ציון. העתיקו את הפסוק שרשום על החומה: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני.."
3. ברצפת בית הכנסת מופיעות תמונות של החי והצומח בתנ"ך ובארץ ישראל. על הרצפה מופיעים שמות בעלי החיים והדגים – יש לכתוב כמה מהם.

העיר העתיקה – השער והחומה

1. למה שימש הקיר הנמצא מול השער? להגן על השער ולהסוות אותו מתוקפים שבאים מהים.
2. מה מיוחד במבנה השער (לא הדלת) ולמה? מבנה בצורת זיגזג, כדי לבלום את האויב מדהירה מהירה לעיר.
3. כיצד נכנסו לעיר לאחר סגירת השערים? מהאשנב (חלון קטן) שבתחתית השער.
4. למה שימשה קורת העץ שבמרכז מבנה השער? לתליית עבריינים.

5. למה שימשו המבנים שמתחת לחומה בתקופה הטורקית ולאחריה?
חדרי מאסר, חדרי עינויים, בית משפט.
6. במה חשיבותו של שער העיר (לפי תשובותיכם לשאלות 4-5)?
משום שהוא שער הכניסה והיציאה של העיר, עוברים בו אנשים רבים. לכן כל אירוע שרוצים לתת לו פרסום רב יתקיים בשער העיר.
7. לדעתכם, במה בא לידי ביטוי המפגש בין תרבויות בשער העיר בעבר?
שער העיר הוא נקודת מפגש בין אנשים הנכנסים אל העיר ליוצאים ממנה.
בשל היות עכו עיר נמל, דרך שער זה, הפונה לנמל, נכנסו לעיר ויצאו ממנה סוחרים, תיירים ועולי רגל מארצות שונות. גם אנשים המגיעים מפנים הארץ, כגון סוחרים, עוברים דרך שער זה לנמל.
בנוסף, ייתכן שבסביבת השער היו דוכנים לממכר ליוצאים ולנכנסים (בדומה למה שקורה בעידן המודרני בנמלי הים ובשדות התעופה – חנויות הפטורות ממכס).
כל אלה הם ביטויים למפגשים אפשריים בין אנשים ובין תרבויות שונות.
8. תצפית מהחומה: מה אפשר להסיק מהעובדה שקו הרקיע משובץ בסמלי דת ותרבות מגוונים? בעכו חיים אנשים מדתות שונות, עיר מעורבת.
9. מה היה ייעודו של החפיר שסביב לחומה?
להקשות על האויב את הטיפוס על החומה ואת כיבוש העיר.

השוק

1. אילו דוכנים וחנויות יש בשוק עכו?
מזכרות, דגים, תבלינים, ביגוד ועוד.

ח'אן אל-עומדן

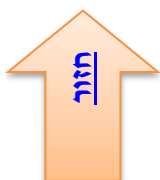
1. מה פירוש המילה ח'אן? איזו מילה בעברית היא מזכירה לכם?
ח'אן הוא אכסניה לשיירות סוחרים, בו הם יכולים לעצור למנוחת לילה בלי לחשוש משודדי דרכים.
המילה ח'אן מזכירה בעברית את המילה חנייה, חניון.
2. תאר את מבנה הח'אן מבפנים וציין את ייעודו של כל חלק.
הח'אן הוא מבנה מרובע הבנוי שתי קומות, שבהן חדרים ומחסנים, ורחבה או חצר גדולה שבמרכזה רהט לשתייה. הפעילות המסחרית נעשתה בקומת הקרקע: במקום שכן בית המכס של הנמל והמחסנים ששימשו את הסוחרים. בקומה השנייה פעל בית הארחה. מגדל מרובע מזדקר מעל הצלע הצפונית של המבנה – זהו מגדל השעון.
3. מה מיוחד במגדל השעון?

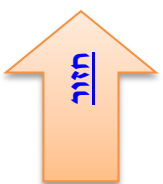
בשנת 1906, הוקם מעל הח'אן מגדל שעון מפואר לכבוד הסולטן עבדול חמיד השני. בשיפוץ השעון, ציינו את השעות בכל אחד מארבעת השעונים בשפה אחרת: **עברית, ערבית, לטינית, רומית** (דבר המשקף את התרבויות ואת השפות שהיו ועודן בעכו, מעיד על רב-התרבותיות שבעיר).

4. במה הח'אן משקף את מפגש התרבויות שהיה כאן בעבר?
הח'אן היה מקום מפגש לסוחרים מארצות שונות ובינם ובין הסוחרים המקומיים, כל סוחר נחשף כאן לתרבותם של יתר הסוחרים.

הצלבנים

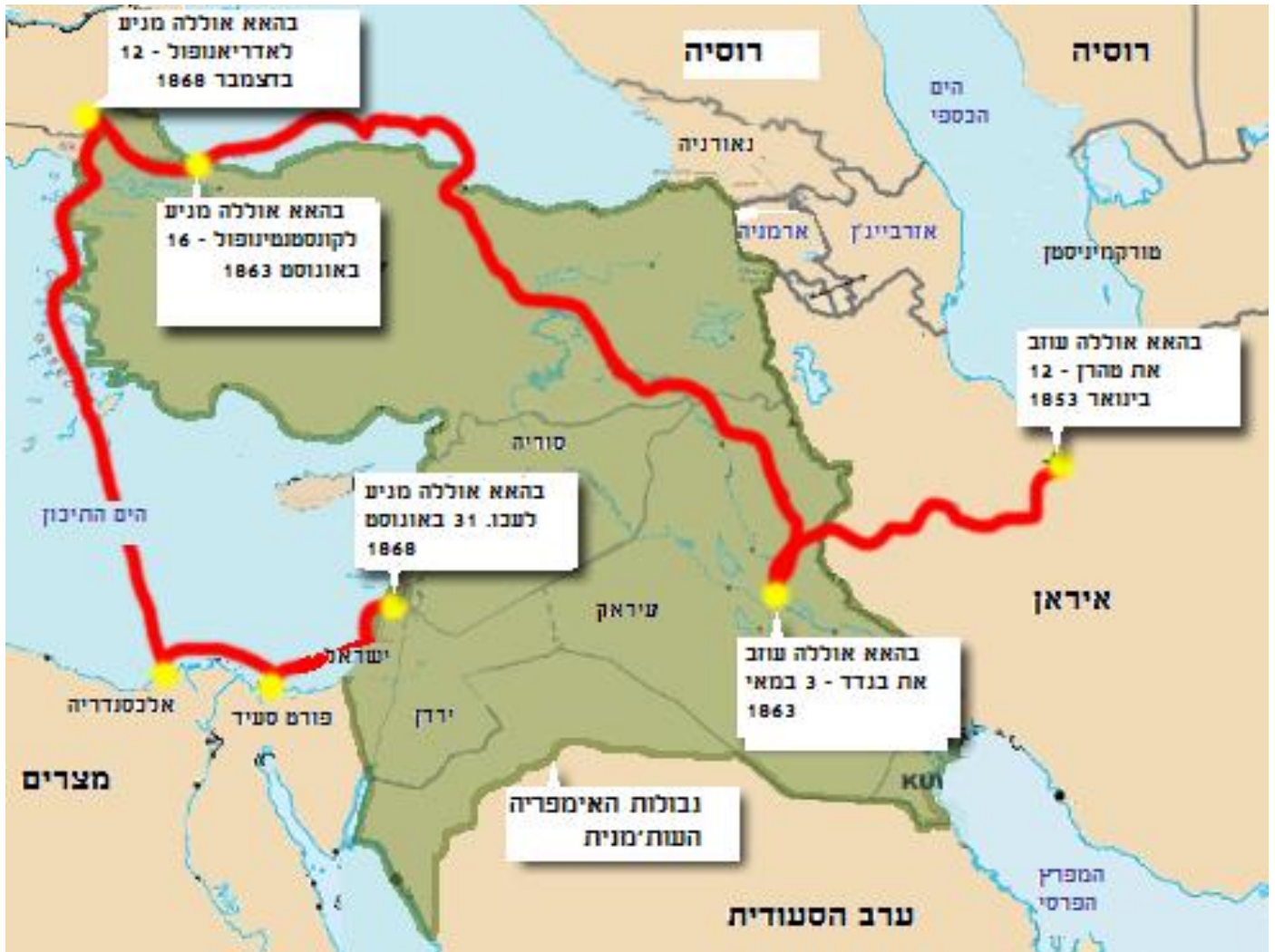
1. מי היו הצלבנים ולשם מה באו לארץ? הצלבנים היו נוצרים שבאו מאירופה בהוראת האפיפיור (בזמן מסעי הצלב) על מנת לשחרר את ארץ הקודש מידי המוסלמים.
2. מה הייתה עכו עבור הצלבנים? בתחילה **עיר נמל** – שער לארץ ישראל, ובזמן ממלכת הצלבנים השנייה היא הייתה **עיר בירה**.

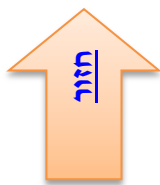

מסעו של הבהאא אוללה (4)

מפרס לעכו

מתוך: [ויקיפדיה](#)

ציר זמן היסטורי בעכו (5)

כתבה: רונית בין
תמונות מתוך: ויקיפדיה

למורה: תולדותיה של עכו מתפרשים על פני יותר מ-4,000 שנים.
ראשיתה בתל עכו – שכינויו העממי הוא גבעת נפוליון.
מהתקופה ההלניסטית ואילך, התפשטה העיר מערבה – לשטח שבו לימים התפתחה העיר הצלבנית והערבית.
משימת ציר הזמן מתייחסת תחילה לתקופה ההלניסטית (היש"מ מתמקד באזור שבו שכנה העיר בתקופה זו). חשוב להדגיש זאת גם בפני התלמידים.

הוראות

א. עליכם להתאים בין שם התקופה (מספר) לתיאור של העיר עכו באותה עת (אותיות).
היעזרו בציר הזמן היסטורי של ארץ ישראל (6).

ב. לאחר סיום המשימה, ענו על שאלות אלו:

1. מה העניק לעכו את חשיבותה הרבה ברוב התקופות? _____
2. התבוננו במפה: מה הם התנאים הגאוגרפיים שאפשרו זאת (היעזרו במפות מפרץ חיפה ואגן הים התיכון [7])? _____

3. מהתמונה המצטיירת, במה ייחודה של עכו לאורך התקופות מבחינת הרובד האנושי?

א

1. חוף עכו היה מקור לחול לייצור זכוכית.
2. עכו משקפת את תהליך קבלת התרבות ההלניסטית (שילוב של תרבות יוון הקדומה עם תרבות המזרח הקדום) בסוריה ובארץ ישראל.
3. מרכזה נמצא בתל עכו ומערבה לו – בשטח נוח למסחר.

התקופה הרומית

1

1. בראשית התקופה העות'מאנית ממשיכה העיר לעמוד בשיממונה.
2. מסוף המאה ה-15 לספירה, חודשו החיים בעיר והמסחר עם המערב, האוכלוסייה גדלה, וחיו בה בצוותא יהודים, נוצרים (כולל יוונים אורתודוקסים, קופטים מרונים וארמנים), ומוסלמים.
3. אל העיר הגיעו סוחרים, בעיקר מצרפת, נזירים פרנציסקאנים, עולי רגל ותיירים.
4. ב-1799, צר נפוליון על עכו.
5. במאה ה-18 לספירה, הייתה עכו בירת הגליל.
6. בשלהי התקופה העות'מאנית שררה בעיר עזובה, נמל חיפה דחק את רגלי נמל עכו, ובעכו התקיימו חיי מסחר ערים במועדים מסוימים בלבד.

התקופה ההלניסטית

2

1. העיר חזרה להיקרא בשמה המקורי, בצורתו הערבית – "עכא". רבים משכבות העלית בעיר היו נוצרים.
2. בתהליך מתמשך, חוזקה השכבה המוסלמית השלטת והצטרפו אליה בני המקום שהמירו דתם.
3. המסגד תפס את מקומה של הכנסייה וסממנים תרבותיים נוספים השתנו, כגון הוצאת פסלים מכיכרות העיר.
4. בשנת 660 לספירה, נוסדה המספנה המוסלמית הראשונה. למטרה זו, יושבו בעכו אמנים, נגרים ובעלי מלאכה מאזורים שונים במזרח הקדום (פרס, בעל בק, חומס, אנטיוכיה).

התקופה הצלבנית

3

ג

**התקופה
הערבית
הקדומה**

4

1. בראשית תקופה זו, התיישבו יהודים רבים בעכו.
2. בראשית הנצרות, השליחים פאולוס ופטרוס שהו בה.
3. נבנה שובר הגלים הדרומי, אשר יצר נמל מבטחים – מקור לשגשוגה הכלכלי של עכו במשך אלף השנים הבאות.

ד

**תקופת
המנדט
הבריטי**

5

1. ב-1948, נכבשה עכו. רבים מתושביה העשירים וממנהיגיה עזבו ללבנון.
2. לאחר מלחמת העצמאות, יושבו בה עולים יהודים וניצולי שואה.
3. יהודים שישבו בעיר העתיקה עברו לשכונות החדשות, ואת מקומם תפסה אוכלוסייה ערבית מכפרי הסביבה.
4. בשנת 2001, הכריז ארגון אונסק"ו על עכו העתיקה כאתר מורשת עולמית.

ה

**התקופה
העות'מאנית**

6

1. עכו גדלה ומתרחבת אל מחוץ לחומות.
2. נמל העיר קטן, אך פעיל.
3. משרד העתיקות המנדטורי משקם את חומות עכו ההרוסות.
4. ב-1922, עכו ממשיכה להיות עיר מעורבת, וגרים בה גם הבהאיים.
5. כלא עכו היה הכלא המרכזי בארץ ישראל, בו נכלאו פורעים ערבים ודמויות יהודיות הידועות במאבקן על המדינה שבדרך.

ו

**מדינת
ישראל**

7

1. ראשיתה במאה הרביעית לספירה.
2. כלכלת עכו מושתתת על מסחר ימי.
3. ידוע כי בראשית מאה זו היה בעיר רובע שומרוני.
4. במרד היהודי הגדול, בשנת 614 לספירה, נכבשה עכו. בשנת 627, הוכחד היישוב היהודי בעכו, וזו כנראה נשארה שוממה.

ז

**התקופה
הממלוכית**

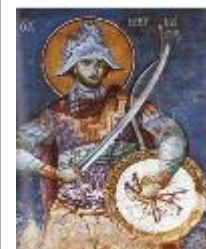

9

1. בתקופה זו, הגיעה עכו לשיא גדולתה והייתה לאחד ממרכזי העולם.
2. עכו הייתה לעיר הנמל החשובה ביותר בממלכה הצלבנית.
3. למרות המתוחות הבין-עדתית (מוסלמים ונוצרים), ידעו האצילים והסוחרים האמידים חיי רווחה ומותרות, ובעיר שררו ביטחון, שיתוף פעולה והדדיות בין אירופאים ומקומיים.
4. עולי רגל רבים הגיעו דרך עכו לארץ ישראל.
5. בעכו התגבשה מושבה איטלקית – הגדולה ביותר באזור.
6. בעכו ישבו סוחרים רבים מאיטליה ומצרפת.

ח

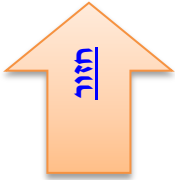
**התקופה
הביזנטית**

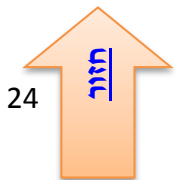
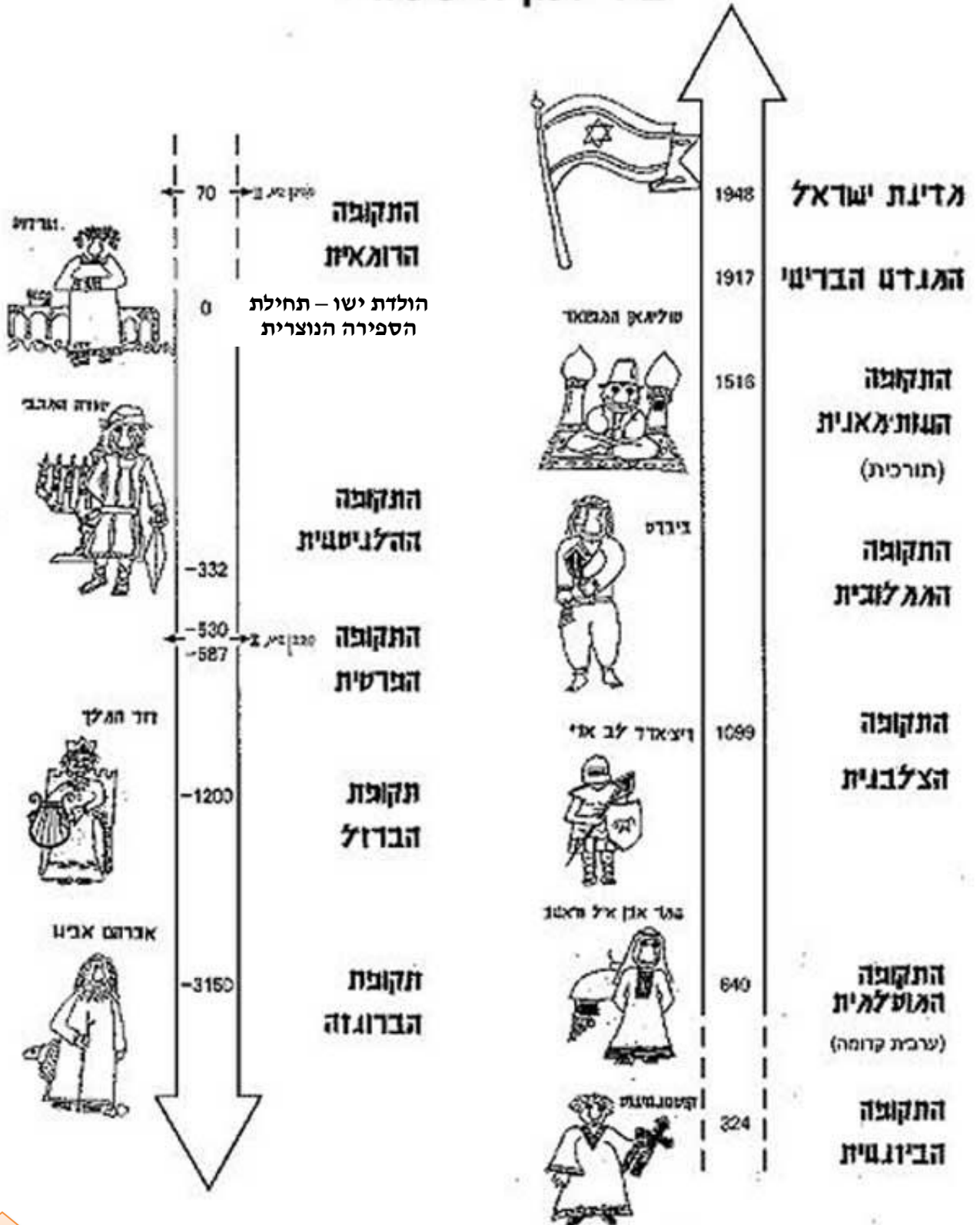
8

1. המוסלמים כובשים שוב את עכו בשנת 1291 לספירה.
2. עכו נחרבת ועומדת בשיממונה כ-250 שנה.

ט

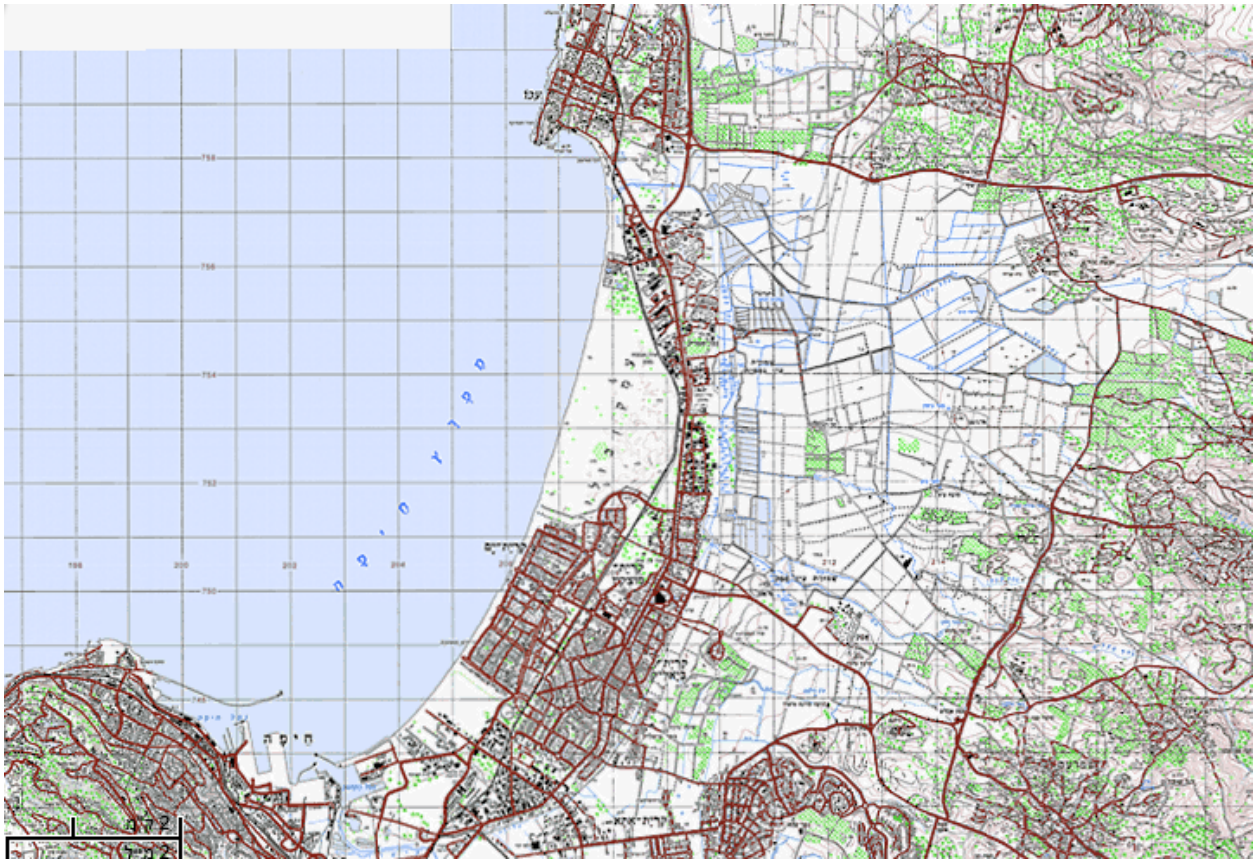

ציר זמן היסטורי

מפות: מפרץ חיפה ואגן הים התיכון (7)

מתוך: [עמוד ענן](#)

מתוך: [ויקיפדיה](#)

The Mediterranean Basin

תורה

ציר זמן היסטורי בעכו (8) – תשובות למורה

1. חוף עכו הוא המקור לחול לייצור זכוכית.
2. עכו משקפת את תהליך קבלת התרבות ההלניסטית (שילוב של תרבות יוון הקדומה עם תרבות המזרח הקדום) בסוריה ובארץ ישראל.
3. מרכזה נמצא בתל עכו ומערבה לו – בשטח נוח למסחר.

א

התקופה
ההלניסטית

2

1. בראשית תקופה זו, התיישבו יהודים רבים בעכו.
2. בראשית הנצרות, השליחים פאולוס ופטרוס שהו בה.
3. נבנה שובר הגלים הדרומי, אשר יצר נמל מבטחים – מקור לשגשוג הכלכלי של עכו במשך אלף השנים הבאות.

ב

התקופה הרומית

1

1. ראשיתה במאה הרביעית לספירה.
2. כלכלת עכו ממשיכה להיות מושתתת על מסחר ימי.
3. ידוע כי בראשית מאה זו היה בעיר רובע שומרונים.
4. במרד היהודי הגדול, בשנת 614 לספירה, נכבשה עכו, ובשנת 627, הוכחד היישוב היהודי בעכו וזו כנראה נשארה שוממה.

ג

התקופה
הביזנטית

8

1. העיר חזרה להיקרא בשמה המקורי, בצורתו הערבית – "עכא". רבים משכבות העלית בעיר היו נוצרים.
2. בתהליך מתמשך, חוזקה השכבה המוסלמית השלטת, והצטרפו אליה בני המקום שהמירו דתם.
3. המסגד תפס את מקומה של הכנסייה, וסממנים תרבותיים נוספים השתנו, כגון הוצאת פסלים מכיכרות העיר.
4. בשנת 660 לספירה, נוסדה המספנה המוסלמית הראשונה. למטרה זו יושבו בעכו אמנים, נגרים ובעלי מלאכה מאזורים שונים במזרח הקדום (פרס, בעל בק, חומס, אנטיוכיה).

ד

התקופה
הערבית
הקדומה

4

1. בתקופה זו, הגיעה עכו לשיא גדולתה והייתה לאחד ממרכזי העולם.
2. עכו הייתה לעיר הנמל החשובה ביותר בממלכה הצלבנית.
3. למרות המתיחות הבין-עדתית (מוסלמים ונוצרים), ידעו האצילים והסוחרים האמידים חיי רווחה ומותרות, ובעיר שררו ביטחון, שיתוף פעולה והדדיות בין אירופאים ומקומיים.
4. עולי רגל רבים הגיעו דרך עכו לארץ ישראל.
5. בעכו התגבשה מושבה איטלקית – הגדולה ביותר באזור.

ה

התקופה
הצלבנית

3

1. המוסלמים כבשו שוב את עכו בשנת 1291 לספירה.
2. עכו נחרבת ועומדת בשיממונה כ-250 שנה.

ו

התקופה
הממלוכית

9

התקופה העות'מאנית

1. בראשית התקופה העות'מאנית, העיר עומדת בשיממונה.
2. מסוף המאה ה-15 לספירה, חודשו החיים בעיר והמסחר עם המערב, האוכלוסייה גדלה, וחיים בה בצוותא יהודים, נוצרים (כולל יוונים אורתודוקסים, קופטים מרונים וארמנים) ומוסלמים.
3. אל העיר מגיעים סוחרים, בעיקר מצרפת, נזירים פרנציסקאנים, עולי רגל ותיירים.
4. ב-1799, צר נפוליון על עכו.
5. במאה ה-18 לספירה, הייתה עכו בירת הגליל.
6. בשלהי התקופה העות'מאנית, שררה בעיר עזובה. נמל חיפה דחק את רגלי נמל עכו, ובעכו התקיימו חיי מסחר ערים במועדים מסוימים בלבד.

תקופת המנדט הבריטי

1. עכו גדלה ומתרחבת אל מחוץ לחומות.
2. הנמל בעיר קטן, אך פעיל.
3. משרד העתיקות המנדטורי משקם את חומות עכו ההרוסות.
4. ב-1922, עכו ממשיכה להיות עיר מעורבת, וחיים בה גם הבהאיים.
5. כלא עכו היה הכלא המרכזי בארץ ישראל, בו נכלאו פורעים ערבים ודמויות יהודיות הידועות במאבקן על המדינה שבדרך.

מדינת ישראל

1. ב-1948, נכבשה עכו, ורבים מתושביה העשירים וממנהיגיה עזבו ללבנון.
2. לאחר מלחמת העצמאות, יושבו בה עולים יהודים וניצולי שואה.
3. יהודים שישבו בעיר העתיקה עברו לשכונות החדשות, ואת מקומם תפסה אוכלוסייה ערבית מכפרי הסביבה.
4. בשנת 2001, הכריז ארגון אונסק"ו על עכו העתיקה כאתר מורשת עולמית.

1. מה העניק לעכו את חשיבותה הרבה ברוב התקופות? **היותה עיר נמל.**

2. התבוננו במפה: מה הם התנאים הגאוגרפיים שאפשרו זאת? **קרבה לים, מוצא ימי אל**

ארצות באזור הים התיכון, מפרץ טבעי.

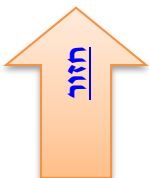
3. לפי התמונה המצטיירת, במה ייחודה של עכו לאורך התקופות מבחינת הרובד האנושי?

בשל היותה עיר נמל חשובה ומרכזית בתקופות שונות, שדרכה עברו סוחרים, צבאות, עולי רגל

ותיירים, רצו רבים לשלוט בה. לאורך התקופות, האוכלוסייה בעיר שינתה פניה, ורוב הזמן, גם

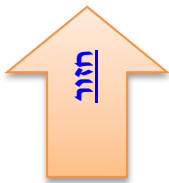
היום, היא עיר רב-תרבותית ומעורבת. דבר זה אפשר מפגש בין תרבויות והשפעה תרבותית על

פני העיר ועל תושביה.

אי הזבובים – בתו של שלמה המלך והעני (9) – אגדה

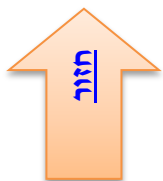
נמצא באתר [ספר האגדה](#) מבחר האגדות שבתלמוד ובמדרשים חיים נחמן ביאליק ויהושע חנא רבניצקי, (יש להיכנס לסימן כ"ו)

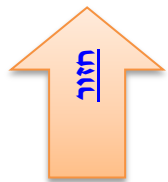
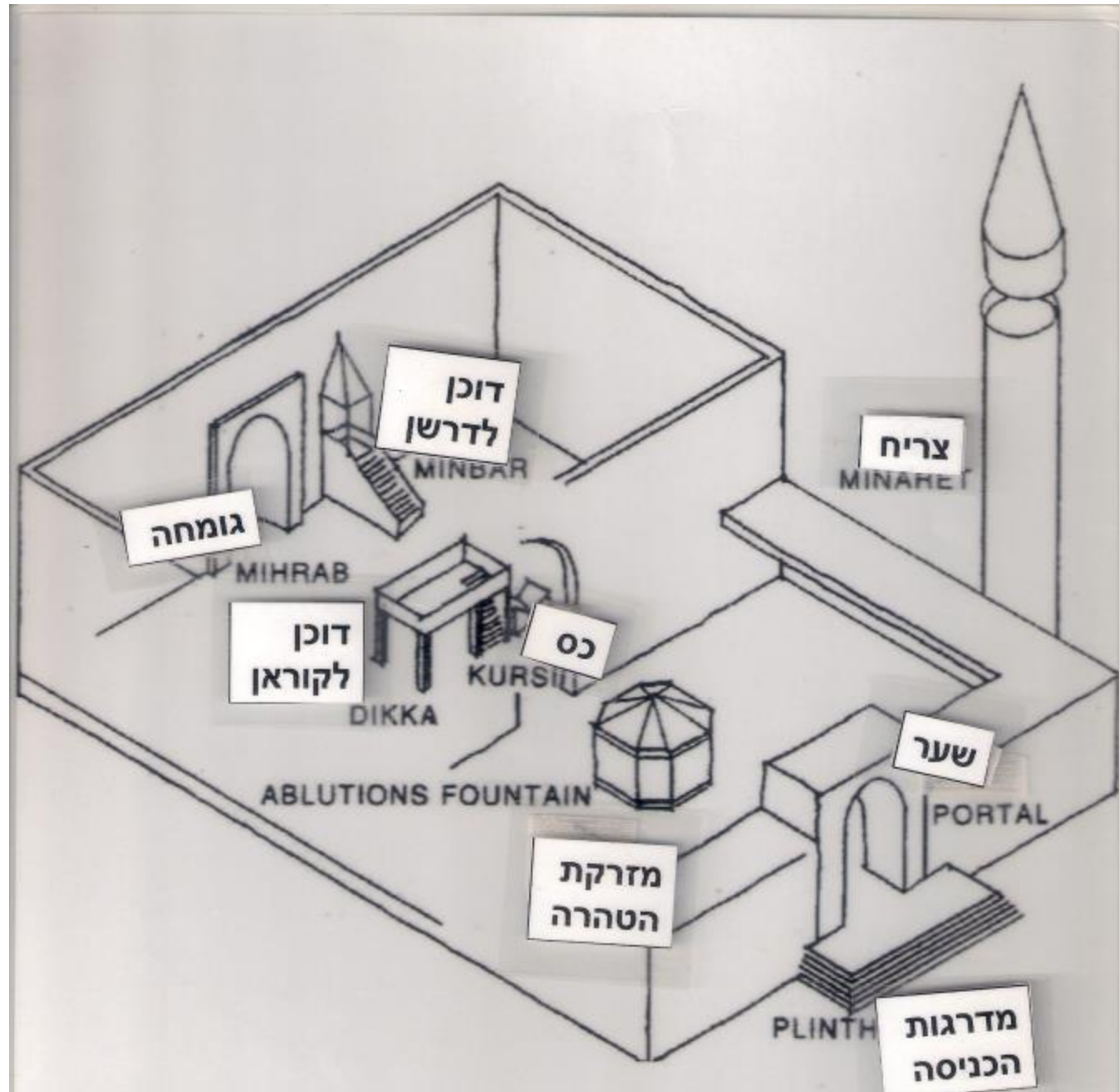

משחקים ונהנים (10)

תפסוני

מחלקים את הכיתה לשניים. כל קבוצה עומדת בשורה מאחורי קו מסומן, במרחק של מטרים מספר זו מזו. נציג מכל קבוצה ניגש בתורו לקבוצה השנייה, שתבריה מושיטים את כפות ידיהם פתוחות. הנציג מכה בכף יד של שלושה מחברי הקבוצה, אגב אמירת הברות המילה **תפ-סו-ני**. מיד לאחר המכה השלישית, עליו לברוח, ועל זה שאותו היכה לתפוס אותו. המרדף נמשך עד הגעתו של הנרדף אל מעבר לקו של קבוצת האם שלו. מי שנתפס נלקח כשבוי – עומד מאחורי שובו עד סוף המשחק או עד ששוב נתפס – דבר המביא לשחרורו. אם הצליח הנרדף להתחמק, נהיה הרודף שבוי של הנרדף. כך עד לניצחון אחת הקבוצות.

מעגל השל"ח (13)

מהו מעגל השל"ח

דיון במסר הערכי

המסר הערכי
באחריותי לתרום את חלקי לקבלת האחר ולקידום שיח סובלני, לשם חיזוק לכידותה וחוסנה החברתי של מדינת ישראל.

כללי שיחה

- א. שיחה במעגל.
- ב. דיבור ברשות.
- ג. משפט קצר.
- ד. הקשבה.
- ה. תגובה עניינית ולא-שיפוטית.

שאלות מנחות

1. מה למדנו היום שהיה חדש עבורך?
2. מה הרשים אותך במיוחד וממה נהנית במהלך הפעילות ביש"מ?
3. ממה שראית, אילו תרבויות שונות התקיימו בעכו בעבר או קיימות בה היום? (בקשו לקבל כמה שיותר דוגמות).
4. ממה שראינו ושלמדנו היום, במה מפגש התרבויות בא לידי ביטוי בעכו?
5. מה המיוחד במפגש בין תרבויות בעיר?
6. לדעתך, עם אילו קשיים הנובעים מחיים בעיר מעורבת ורב-תרבותית מתמודדים תושבי עכו?
7. כיצד לדעתך אפשר לפתור קשיים אלו?
8. במה בחיי היומיום שלך מתקיים מפגש תרבותיות? פרט.
9. מהו לדעתך המסר החשוב לקיום חיים משותפים בחברה רב-תרבותית?

המורה יסיים בשיר "שניים לעכו":

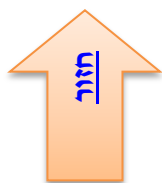
שניים לעכו
מילים ולחן: ישראל דיין

בין חומות, מסגדים ונמל קטן,
ריחות דגים, סמטאות וסיפור ישן,
עתיקות מזכירות את שנותיה הרבות'

תותחיה מרעמים רק באגדות.

דו קיום ושלו
יישמרו לעד,
בני הגר ושרה
בני חלום אחד.

[המשך למילות השיר באתר "חשיפה ותודעה"](#)

ביבליוגרפיה מומלצת

- אלי, שילר (עורך) (1983), "עכו ואתריה", אריאל, 24-25, ירושלים.
- אן, קילברו וורד, רז-רומאו (עורכות) (2010), אלף לילה ויום; תולדותיה של עכו, מוזיאון הכט, אוניברסיטת חיפה.
- גופר, אמנון (2007), סודות גליליים, תל-אביב: עם-עובד, עמ' 174-205.
- ידון, רומן (1995), עכו העתיקה, ארץ וטבע.
- שור, נתן (1990), תולדות עכו, אור-יהודה: דביר.

קישורים אינטרנטיים נוספים

- אל עכו.
- אתר עיריית עכו
- בית הכנסת "אור תורה" (הרחבה נוספת באתר ויקיפדיה).
- סיור בעכו בשנות ה-50, חלק א' – יוטיוב.
- סיור עכו בשנות ה-50, חלק ב' – יוטיוב.
- סיור בעכו העתיקה – יוטיוב.
- עכו – אתר "דעת".
- עכו – 4,000 שנות היסטוריה – מצגת.
- עכו העתיקה – משרד התיירות.
- שניים לעכו – ישראל דיין וסמיר שוקרי – שיר ביוטיוב.

